

1. LAUSUNTO TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUKSEEN VUODELTA 2024

Tarkastuslautakunta antaa kultakin toimintavuodelta valtuustolle arviointikertomuksen, jossa esitetään tehdyn arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Kaupunginhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta. Tarkastuslautakunta on luovuttanut 28.5.2025 arviointikertomuksensa vuodelta 2024 kaupunginhallitukselle käsiteltäväksi ja vastattavaksi. Tähän lausuntoon on koottu keskeisiä näkemyksiä tarkastuslautakunnan esiin nostamista havainnoista.

2. YLEISTÄ ARVIOINTIKERTOMUKSESTA

Kaupunginhallituksen ja konsernijohdon näkökulmasta arviointikertomuksessa on kyse yhdestä toiminnan, talouden ja organisaation kehittämisen tärkeästä työkalusta.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnan arviointitoiminta perustuu lautakunnan ennalta työstämään jokaista toimintavuotta koskevaan arviointisuunnitelmaan.

Arvioinnin tulee olla objektiivista ja luotettavaa ja sen tulisi tukea päätöksentekoa ja toiminnan kehittämistä ja arviointi tulisi kohdistaa tuloksellisuuden kannalta keskeisiin tavoitteisiin ja toimintoihin. Tarkastuslautakunnan arviointityön tulisi kohdentua valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointiin, kaupungin toiminnan ja palvelujen järjestämisen näkökulmasta niiden tuloksellisuuteen ja tarkoituksenmukaisuuteen sekä talouden tasapainottamisen arviointiin.

3. TARKASTUSLAUTAKUNNAN AIEMPIEN SUOSITUSTEN TOTEUTUMINEN

Tarkastuslautakunta toteaa, että sen suosituksia on toteutettu kaupungin toiminnassansa. Kaupunginhallitus antoi syksyllä 2024 vastineensa tarkastuslautakunnan suositusten toimenpiteistä.

4. ARVIO TALOUDEN TOTEUTUMISESTA

Talouden strategiset tavoitteet saavutettiin. Vuosikate liikelaitokset mukaan lukien oli noin 48 miljoonaa euroa, mikä on noin 1,2 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Vuosikate on vuonna 2024 riittänyt kattamaan poistoja ja investointeja. Kaupungin lainakantaa on vähennetty 62,3 miljoonaan euroon. Uusia lainoja ei ole tarvinnut hyvän tulorahoituksen johdosta nostaa ja samanaikaisesti vanhoja lainoja on saatu lyhennettyä maksusuunnitelman mukaisesti. Korkokulut pysyivät matalalla tasolla johtuen kaupungin lainoihin sidotusta kiinteästä lainakorosta.

Vastine: Tarkastuslautakunnan arvio on oikea.

5. KAUPUNGIN ORGANISAATIOMUUTOS – YHTEISTYÖN MAHDOLLISUUDET

Tarkastuslautakunnan arvioinnin yhteenvedo:

Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaupungin hallintorakennetta tarkastellaan ja tarvittaessa tehostetaan. Konsernihallinnon tukiroolia suhteessa kaupungin toimialoihin tulee lisäksi selvittää.

Vastine:

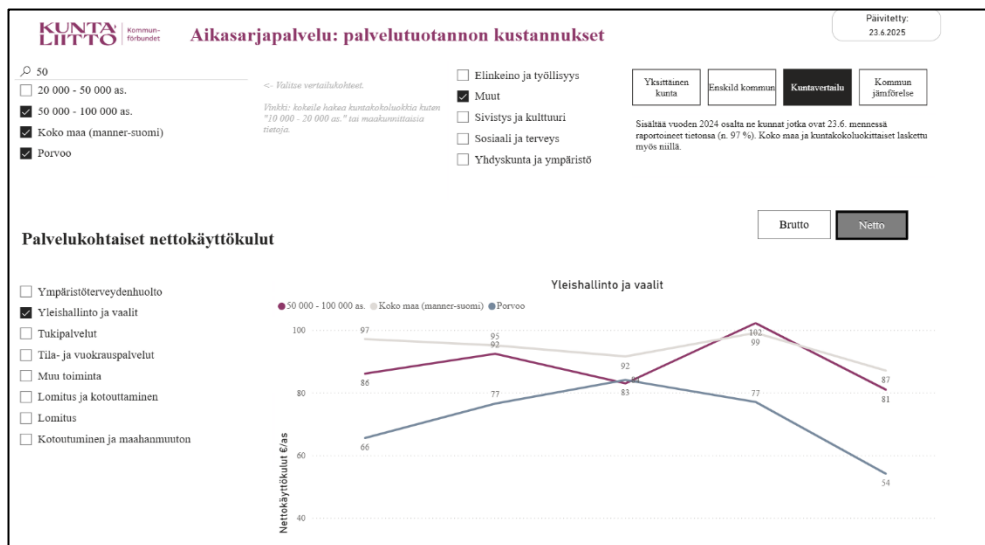
Kaupungin organisaatiouudistus toteutettiin hyvinvointialueuudistuksen jälkeen, ja se tuli voimaan vuoden 2023 alussa. Keskeinen muutos oli uuden elinvoiman toimialan perustaminen ja kaupunkikehityksen eriyttäminen konsernipalveluiden toimialasta. Porvoon silloinen hallintopalvelukeskus yhtiöitettiin omaksi osakeyhtiöksi, jotta

hallinnon tukipalveluita voidaan tarjota sekä kaupungille että Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle, ja näin tuottaa hallintopalvelut tehokkaasti. Kaupungille jäävän hallinnon keskittäminen konsernipalveluihin oli yksi organisaatiomuutoksen ajureista. Vuoden 2025 alussa organisaatio muuttui jälleen, kun uudet TE-palvelut tulivat kaupungin järjestämisvastuulle.

Kaupungin organisaatorakennetta on tarkasteltu myös organisaatiouudistuksen jälkeen, ja esimerkiksi markkinoinnin paikkaa organisaatiossa on muutettu ja investointien työnjakoa kaupunkikehityksen ja liikunnan välillä on kehitetty.

Kaupungin hallintorakennetta on tarkoituksenmukaista jatkossakin kehittää aktiivisesti, kuten tarkastuslautakunta suosittelee. Kaupungin talouden heikentyneet näkymät edellyttävät myös hallinnon tehostamista. On kuitenkin huomioitava, että hallinto tukee varsinaisen substanssipalvelun tuottamista. Ei ole tarkoituksenmukaista vähentää hallintoa siten, että vastaava työ siirtyy muualle organisaatioon siten, että se vähentää substanssipalvelun resursseja.

Hallintotehtäville ei ole yksiselitteistä määritelmää, joten hallintokulujen vertailu esimerkiksi muihin kaupunkeihin on haastavaa. Lakisääteinen talousraportointi edellyttää, että kuntien on raportoitava erikseen ”yleishallinnon ja vaalien” kustannukset. Tässä vertailussa Porvoon kaupungin menot ovat asukasta kohden olleet useana viime vuotena alhaisemmat kuin koko maassa keskimäärin ja alhaisemmat kuin 50 000 – 100 000 asukkaan kunnissa (kts. kuva alla).

6. HENKILÖSTÖRESURSSIEN KÄYTTÖ

Tarkastuslautakunnan arvioinnin yhteenveto:

Tarkastuslautakunta suosittelee, että viranhaltijajohto valmistelee resurssien johtamismallin perustuen palveluiden ja tavoitteiden edellyttämiin todellisiin resurssitarpeisiin. Sen pohjalta tulee tehdä tarvittavat muutokset hallintosääntöön.

Tarkastuslautakunta suosittelee lisäksi, että kaupunki arvioi osaamis- ja resurssitarpeet tavoitteiden toteuttamiseksi ja tuottaako kaupunki palvelut itse vai ostaako ne ulkopuoliselta taholta. Toteuttaminen edellyttää, että määritellään resurssitarpeet ja niiden vuoden sisäinen vaihtelu.

Tarkastuslautakunta suosittelee lisäksi, että todellisten resurssitarpeiden pohjalta päätetään kaupunkistrategiaan ja kaupungin ohjelmiin kirjattujen tavoitteiden priorisoinnista tai resurssien mukauttamisesta. Tarkastelu tulee

Lausunto

18.8.2025

tehdä uuden kaupunkistrategian hyväksymisen yhteydessä. Priorisoinnista ja mukauttamispäätöksistä vastaa kaupunginvaltuusto.

Vastine:

Kaupungin henkilöstön määrää ja muutostarpeita tarkastellaan jo nyt vuosittain talousarvion yhteydessä laadittavassa henkilöstösuunnitelmassa. Henkilöstöä kohdistetaan palvelutarpeen, mutta myös strategisten valintojen mukaisesti. Henkilöstöprofiilin muuttaminen on pitkäjänteistä ja se saattaa edellyttää myös rakenteellisia muutoksia organisaatioon. Kaupungilla on useita toimialoja ja sen toimintaa säätelevät lukuisat säädökset. Erilaisia ammattinimikkeitä, jotka edellyttävät erilaisia tutkintoja ja osaamista, on noin 350. Henkilöstön siirtäminen tehtävästä toiseen ei useinkaan ole mahdollista erilaisten koulutusvaatimusten takia. Käytännössä uudenlaista osaamista saadaan henkilöstön kouluttamisella tai rekrytoinneilla. Myös mahdollisuudet uusien virkojen ja tehtävien perustamiseen ovat rajalliset.

Konsernipalvelut on käynnistämässä kaupungin johtamisjärjestelmän selvittämisen ja kehittämisen. Nykytilan selvittämisen perusteella johtamismalleja ja organisointia tullaan kehittämään. Johtamisjärjestelmän kehittäminen tehdään rinnakkain kaupunkistrategian kanssa ja siihen yhteensovittaen. Strategisia tavoitteita asetettaessa on arvioitava myös realistisesti, ovatko tavoitteet saavutettavissa nykyisin henkilöstö- ja taloudellisin resurssein.

Tämänhetkiset taloudelliset näkymät voivat edellyttää myös henkilöstömäärän sopeuttamista. Henkilöstön määrästä, osaamisen kehittämisestä ja muutostarpeista, kuin myös palveluiden ulkoistamisesta, neuvotellaan yhteistoiminnassa myös henkilöstön edustajien kanssa. Mahdolliset sopeuttamistarpeet tuodaan erikseen päätettäväksi.

Kun selvitykset ovat valmistuneet, muutokset ja toimeenpannaan erillisillä päätöksillä toimivaltuuksien mukaisesti tarvittaessa myös hallintosääntömuutoksin.

7. TALOUDEN TUOTTAVUUS- JA TASAPAINO-OHJELMA 2024-2027

Tarkastuslautakunnan arvioinnin yhteenvedo:

Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaupunki tehostaa toimintaansa talouden tasapainon saavuttamiseksi.

Vastine:

Tarkastuslautakunnan arvio on oikea. Kaupungin talous tulee heikkenemään merkittävästi vuodesta 2026 alkaen, kun yhteisöverotulot alenevat merkittävästi. Lisäksi mahdollinen valtionosuusuudistus uhkaa heikentää kaupungin valtionosuustuloja merkittävästi. Kaupungin nettomenot asukasta kohden laskettuna ovat suurten kuntien kärkeä, joten sopeuttamispotentiaalia on menopuolella olemassa, jos palvelutuotantoa saadaan tehostettua ja palvelutuotanto mitoitettua siten, että lähtökohtaisesti tuotetaan vain lakisääteiset palvelut.

Voimassa oleva talouden tuottavuus- ja tasapaino-ohjelma etenee tässä vaiheessa suunnitellusti, mutta on hyvin mahdollista, että talouden sopeuttamiseksi tarvitaan enemmän toimenpiteitä. Tällä hetkellä näyttää siltä, että uusi sopeutusohjelma on tarkoituksenmukaista tehdä keväällä 2026, kun talouden näkymistä saadaan parempi tilannekuva ja kaupunkistrategia sekä sen painopisteet saadaan päivitettyä.

8. INVESTOINTIEN SUUNNITTELU

Tarkastuslautakunnan arvioinnin yhteenvedo:

Tarkastuslautakunta suosittelee, että jatkossa rakennusten korvausinvestointeja suunniteltaessa valmistellaan muiden toteuttamisvaihtoehtojen lisäksi aina myös saneerausvaihtoehto kustannuksineen.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaupungin investointien toteutuksen aikana suoritetaan systemaattista tarkastelua määräajoin. Tarkastelun tulee sisältää toteutuneiden kustannusten seuranta, priorisointia suhteessa

Lausunto

18.8.2025

vallitsevaan taloustilanteeseen sekä jatkuvaa riskienarviointia. Investoinnin toteutus tulee mukauttaa tarkastelun perusteella.

Vastine:

Investointien suunnittelussa selvitetään aina olemassa olevien tilojen peruskorjausvaihtoehto ja mikäli mahdollista, ko. palvelutoimintaan soveltuvien ulkopuolisten tilojen vuokraus- tai ostomahdollisuus.

Kaupunginhallituksen hyväksymä hankesuunnitelma on samalla investointipäätös. Investoinnit kilpailutetaan ja toteutetaan pääsääntöisesti kokonaishintaurakoina, koska hankkeen tuleva kokonaiskustannus halutaan tietää etukäteen. Tässä mallissa vaikutusmahdollisuudet urakan aikana jäävät valitettavasti melko vähäisiksi. Isoissa ja pitkäkestoisissa hankkeissa, kuten Gammelbackan uudessa koulussa, toteutus tehdään projektinjohtomallilla, jossa sekä kustannuksiin että laajuuteen voidaan vaikuttaa joustavasti myös toteutuksen aikana.

9. PAIKALLISLIIKENTEN JOUKKOLIIKENNE

Tarkastuslautakunnan arvioinnin yhteenvedo:

Tarkastuslautakunta suosittelee, että joukkoliikenteen kuluja ja kannattavuutta seurataan säännöllisesti. Lisäksi suositellaan laadittavaksi toimenpidesuunnitelma joukkoliikenteen markkinointiviestinnän aktivoimiseksi asiakkaiden määrän lisäämiseksi. Tämän voisi toteuttaa tietoisuilla eri medioissa.

Vastine:

Porvoon joukkoliikenneuudistuksen myötä kaupunki on perustanut sisäisen poikkihallinnollisen ohjausryhmän jossa mm. seurataan joukkoliikenteen asiakasmääriä, kustannuksia ja kannattavuutta. Lisäksi ohjausryhmässä suunnitellaan ja päätetään joukkoliikenteen markkinoinnista ja mainonnasta. Edellä mainittuja asioita seurataan myös toimialan johtoryhmässä. Lisäksi kaupungin joukkoliikenneinsinööri on tiiviisti yhteydessä viikko ja kuukausipalavereiden muodossa lippu- ja maksujärjestelmän toimittajaan sekä liikennöitsijöihin. Kaupunkikehityslautakunnan jäsenille on myös olemassa oma powerBI- raportti, jolta valtuutetut pystyvät seuraamaan joukkoliikenteen kustannuksia.